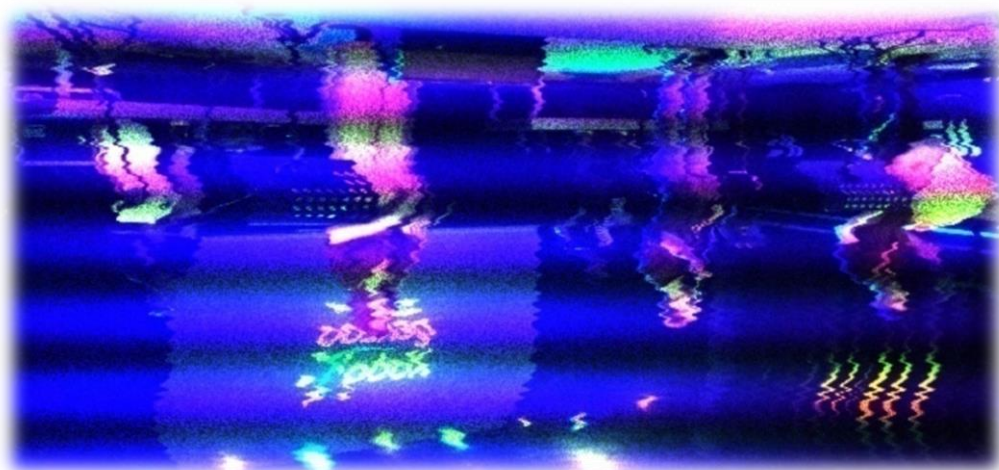

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΣ

*«Αστικό πανηγύρι: Μικρογραφίες
του Θρακιώτικου και Μακεδονίτικου γλεντιού
στον πολυχώρο WE της Θεσσαλονίκης»*

Ισμήνη - Χρυσούλα Μυλωνά

A.M. 20059

ΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΤΖΕΚΤ

Επιβλέπων καθηγητής γραπτής εργασίας: Θεόδωρος Κονκουρής

Επιβλέπων καθηγητής μουσικής παρουσίασης: Σωκράτης Σινόπουλος

Θεσσαλονίκη

Ιούνιος 2023

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Από πού να ξεκινήσω και που να τελειώσω... Θέλω να ευχαριστήσω τους συνεντευξιαζόμενους: Κατερίνα Δούκα, Άννα Σίσκου, Παντελή Αγκιστριώτη, Χάλκινα Ηχοχρώματα και Εβρίτικη Ζυγιά για την προθυμία, τον χρόνο τους και την τιμή να μου παραχωρήσουν τις πιο ωραίες συνεντεύξεις – συζητήσεις. Το Στέργιο Κύρινα για την βοήθεια από την πρώτη στιγμή, από τότε που ήταν μία απλή ιδέα. Τον Χρήστο Άψη για την διδασκαλία του αγαπημένου μου χορού.

Ευχαριστώ τον Σάββα Ιωάννου για την έμπνευση, την βοήθεια, την στήριξη, την υποστήριξη, τις ιδέες και τις άπειρες γνώσεις του που μου έδωσε απλόχερα. Ευχαριστώ τον Γιώργο Δρικούδη για την βοήθεια, την στήριξη, μα πάνω από όλα τον ευχαριστώ που με έκανε να αγαπήσω την μουσική της Θράκης.

Επίσης, θέλω να ευχαριστήσω τους καθηγητές μου Σωκράτη Σινόπουλο και Θεόδωρο Κονκουρή για την καθοδήγηση, την βοήθεια και την στήριξη.

Τέλος, θέλω να ευχαριστήσω τον άνθρωπο που μου δίδαξε και μου γνώρισε τον κλάδο της εθνομουσικολογίας. Τον άνθρωπο που αποτέλεσε για εμένα έμπνευση. Και φυσικά μιλώ για την παλαιά μου καθηγήτρια Ελένη Καλλιμοπούλου.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εθνομουσικολογική έρευνα ασχολείται με το πανηγύρι στο αστικό περιβάλλον και συγκεκριμένα με το Αστικό πανηγύρι που διοργανώνεται από την σχολή χορού Χορόδεντρο. Σκοπός, είναι η παρουσίαση του Αστικού πανηγυριού που προήλθε από τις τεχνικές επιτόπιας έρευνας.

Αναλυτικότερα, μία από τις τεχνικές είναι η παρατήρηση στο πεδίο και στην προκειμένη περίπτωση, του Θρακιώτικου και Μακεδονίτικου γλεντιού στο WE. Το WE είναι ένα μέρος πολύ διαφορετικό από τον υπαίθριο χώρο που γίνεται το γλέντι ή τα κέντρα δεξιώσεων που γίνονται οι «χοροί». Είναι ένα event με ένα διαφορετικό κοινό από αυτό στα τοπικά γλέντια, αλλά με την ίδια μουσική και τους ίδιους μουσικούς. Έπειτα από την παρατήρηση ήρθαν οι συνεντεύξεις όπου με βοήθησαν να λύσω κάποιες απορίες, να μάθω αυτές τις δύο παραδόσεις και να δω πως σκέφτονται οι συμμετέχοντες και διοργανωτές αυτού του event. Η επεξεργασία και οργάνωση του εθνογραφικού υλικού ήταν μόνο η αρχή καθώς με βοήθησαν να απομονώσω τα καίρια σημεία του αρχείου. Οι συνεντεύξεις ήτανε το βασικότερο μέρος της έρευνας για να δώσω απαντήσεις και να συγκρίνω τα λεγόμενα των συνεντευξιαζόμενων Σε αυτό το event κάποια πράγματα αλλάζουν και κάποια μένουν ίδια. Μήπως, τελικά, όλα είναι ίδια και απλά εμείς εξελισσόμαστε;

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	2
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	3
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	6
Προετοιμασία	6
Συλλογή εθνογραφικού υλικού	6
Μουσική παρουσίαση	9
ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΚΟ ΥΛΙΚΟ.....	10
Βιογραφικά στοιχεία συνεντευξιζόμενων	10
Έρευνα – πεδίο – συνεντεύξεις	11
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	21
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	22

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα εθνογραφική αναφορά, η οποία πραγματοποιήθηκε με θέμα το Θρακιώτικο και Μακεδονίτικο γλέντι σε ένα σύγχρονο χώρο που διοργανώθηκε, από το Χορόδεντρο, εργαστήρι χορού και τραγουδιού, μουσικής και παιχνιδιού στις 14 Γενάρη του 2023 στον αστικό πολυχώρο WE.

Όταν βίωσα για πρώτη φορά το Αστικό πανηγύρι ένιωσα ότι έχει κάτι διαφορετικό. Αναρωτιόμουν πως γινόταν να είμαι σε ένα παραδοσιακό γλέντι, αλλά τίποτα άλλο να μην είναι παραδοσιακό; Πως γίνεται όλα εκεί μέσα να είναι τόσο σύγχρονα, αλλά αυτό που γίνεται εκείνη την στιγμή να είναι τόσο παραδοσιακό;

Τα ερωτήματα που θέτω είναι τα κάτωθι: Πως και από ποιους έγινε η σύλληψη της ιδέας για το Αστικό πανηγύρι; Γιατί γίνεται στον πολυχώρο WE και όχι σε κάποιος άλλο μέρος; Για ποιο λόγο έχουν επιλεγεί τα συγκεκριμένα μουσικά σχήματα; Ποιες ηλικίες παρευρίσκονταν στο γλέντι; Ποιοι ρυθμοί «ξεσήκωναν» τους ανθρώπους; Πως αντιδρά το κοινό στο άκουσμα του τραγουδιού το Μαργούδι; Ποιοι ρυθμοί τους εντυπωσιάζουν; Ακούστηκαν κομμάτια σε άλλη γλώσσα\ντοπιολαλιά; Πως αλλιώς συμμετείχαν οι άνθρωποι στην όλη διαδικασία; Ποια η διαφορά του ντόπιου γλεντιού με αυτό στο αστικό πανηγύρι;

Στόχος της παρούσας εθνογραφικής έρευνας είναι η παρατήρηση και καταγραφή του Θρακιώτικου και Μακεδονίτικου γλεντιού με τα μουσικά σχήματα Εβρίτικη Ζυγιά, Χάλκινα Ηχοχρώματα και την τραγουδίστρια Κατερίνα Δούκα στον πολυχώρο WE της Θεσσαλονίκης.

Εν κατακλείδι, είναι μία εθνομουσικολογική έρευνα που αφορά το Αστικό πανηγύρι στην ολότητά του. Πιο συγκεκριμένα, πρόκειται για μία έρευνα που εστιάζει στον χώρο, στο Αστικό πανηγύρι, στην μουσική της Θράκης και της Μακεδονίας και στα μουσικά σχήματα που πλαισίωσαν το event, αλλά και στους ανθρώπους που συμπληρώνουν αυτή την μουσική κατάσταση.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Προετοιμασία

Η ιδέα αυτή ξεκίνησε σαν μία μικρή εργασία στο πλαίσιο του μαθήματος «Αρχές εθνομουσικολογικής έρευνας» το 2022. Τότε το event είχε πραγματοποιηθεί με το μουσικό σχήμα Εβρίτικη Ζυγιά στο WE. Είχα παρακολουθήσει το event, είχα κρατήσει σημειώσεις, είχα μιλήσει με τον διοργανωτή, Στέργιο Κύρινα και βρέθηκα με τον Γιώργο Δρικούδη για να μιλήσουμε για την μουσική της Θράκης και την Εβρίτικη Ζυγιά. Αφότου παρέδωσα την εργασία, η Ελένη Καλλιμοπούλου, η οποία ήταν η καθηγήτρια του μαθήματος, μου είπε «Αυτό είναι ωραίο θέμα για πτυχιακή». Όλο το καλοκαίρι το πέρασα σκεπτόμενη, ακούγοντας, συζητώντας με τον διοργανωτή και διαβάζοντας, ώσπου αποφάσισα ότι αυτό θα είναι η πτυχιακή μου. Έχοντας πάει και σε κάποια προηγούμενα γλέντια του Αστικού πανηγυριού δεν ήταν δύσκολο να θέσω τα ερωτήματά μου και να ξεκινήσω την δουλειά! Όσον αφορά τον τίτλο, περιγράφει

Εικόνα 1 Μετά την πρόβα στο Χορόδεντρο 14-1-2023

λεπτομερώς το πλαίσιο που παρακολούθησα. Επέλεξα να προσθέσω την λέξη «Μικρογραφίες», γιατί το γλέντι στην ολότητά του ήταν μία μικρογραφία του Μακεδονίτικου και Θρακιώτικου γλεντιού.

Η μελέτη στηρίζεται στην επιτόπια έρευνα, όπου μνήθηκα στον μουσικό πολιτισμό της Θράκης και της Μακεδονίας (Καλλιμοπούλου και Μπαλάντινα 2014, 132) και η εθνογραφική έρευνα διεκπεραιώθηκε με τις τεχνικές της συμμετοχικής παρατήρησης, συνεντεύξεων, μουσικής μαθητείας, και οπτικοακουστικής καταγραφής αυτών και αναζήτησης σε βιβλιογραφικές και μουσικές πηγές.

Συλλογή εθνογραφικού υλικού

Όσον αφορά την διαδικασία συλλογής, ξεκίνησα με την συμμετοχική παρατήρηση όπου θεωρείται ο ακρογωνιαίος λίθος της επιτόπιας έρευνας. Μολονότι

το event διήρκησε μόνο λίγες ώρες. Προσπάθησα να γίνω ένα με τους ανθρώπους αυτής της παράδοσης, ώστε να την γνωρίσω καλύτερα (Καλλιμοπούλου και Μπαλάντινα 2014, 132). Πιο συγκεκριμένα, η μουσική συμμετοχική παρατήρηση άρχισε από το πρωί του Σαββάτου στις 14 Γενάρη στον χώρο του Χορόδεντρου, όπου τα δύο μουσικά σχήματα και η τραγουδίστρια έκαναν πρόβα με την παρουσία των διοργανωτών. Εκεί με περίμεναν όλοι για να γνωριστούμε και να παρακολουθήσω την πρόβα τους. Την ίδια μέρα το βράδυ, η παρατήρηση συνεχίστηκε στα παρασκήνια με συζητήσεις με τους μουσικούς. Καθόλη την διάρκεια το σημειωματάριο και η φωτογραφική μηχανή του κινητού γέμισε με σημειώσεις, παρατηρήσεις, φωτογραφίες και βίντεο. Παράλληλα, μιλούσα και χόρευα με τους φίλους μου, ενώ γνώρισα και πάρα πολλούς ακόμα ανθρώπους, όπου μιλήσαμε για το Αστικό πανηγύρι.

Λίγες μέρες μετά το Αστικό πανηγύρι, η έρευνα συνεχίστηκε με συνεντεύξεις και συζητήσεις. Η πρώτη έγινε στο Χορόδεντρο, στις 8/3/23 με την Κατερίνα Δούκα, τραγουδίστρια του event. Η δεύτερη πραγματοποιήθηκε στο οργανοποιείο του Παντελή Αγκιστριώτη λυράρη του σχήματος Εβρίτικη Ζυγιά με τον ίδιο στις 9/3/23. Ήταν το πρώτο άτομο στο οποίο είπα ότι θα κάνουμε την συνέντευξη και πολύ πρόθυμα δέχτηκε. Η τρίτη συνέντευξη πραγματοποιήθηκε στην Αριδαία, στον χώρο των ακριτών Αλμωπίας με το μουσικό σχήμα Χάλκινα Ηχοχρώματα στις 10/3/23. Όλοι οι μουσικοί της ορχήστρας ήρθαν από τα γύρω μέρη για να μιλήσουμε. Η συνέντευξη - συζήτηση κύλισε πολύ γρήγορα χωρίς να θέλουμε να τελειώσει. Στο τέλος μου παίζανε 2 τραγούδια και έφυγα για την Θεσσαλονίκη. Η τέταρτη συνέντευξη έγινε με την Άννα Σίσκου, η οποία είναι συνδιοργανώτρια του Αστικού πανηγυριού, στον χώρο του Χορόδεντρου στις 22/3/23. Οι συνεντεύξεις συνεχίζονται αυτή τη φορά με το μουσικό σχήμα Εβρίτικη Ζυγιά, έπειτα από πολλή προσπάθεια, στην αίθουσα γιορτής κρασιού της Αγχιάλου Θεσσαλονίκης στις 6/5/23. Οι ίδιοι έχουν συμμετάσχει σε όλα τα Αστικά πανηγύρια και μπορούσαν να μου πουν από μία άλλη ματιά για το Αστικό πανηγύρι. Λόγω πίεσης χρόνου δεν ολοκληρώσαμε την συνέντευξη, οπότε στις 3/6/23, αποφασίσαμε με τον Σπύρο Στράτο να του κάνω μερικές ακόμη ερωτήσεις, μέσω τηλεφώνου.

Για την πραγματοποίηση αυτών των συνεντεύξεων ετοιμάστηκαν θεματικές ενότητες αντί συγκεκριμένου ερωτηματολογίου, που έπρεπε να καλυφθούν κατά την διάρκεια της συζήτησης με τους συνεντευξιζόμενους. Πάντα άφηνα τους συνεντευξιζόμενους να μιλούν χωρίς να τους πιέζω, έτσι ώστε να πουν ό, τι θέλουν

και να μην ξεχάσουν σημαντικές πληροφορίες. Όλες οι συνεντεύξεις είναι βιντεοσκοπημένες και μαγνητοφωνημένες. Επίσης, υπάρχουν παραχωρητήρια και φωτογραφίες από τις συνεντεύξεις.

Μία ακόμη τεχνική της επιτόπιας έρευνας είναι η εκμάθηση μουσικών οργάνων της παράδοσης που μελετείται. Στην περίπτωση της δικής μου μελέτης επέλεξα την θρακιώτικη λύρα. Αφού ενημέρωσα τον καθηγητή μου, Σωκράτη Σινόπουλο, για την απόφασή μου, αμέσως τέθηκε σε αναζήτηση οργάνου. 6 Δεκέμβρη ο ίδιος μου έφερε μία λύρα και ξεκίνησα αμέσως μαθήματα με τον Αλέξανδρο Ρίζογλου, ενίοτε μέλος του μουσικού σχήματος Εβρίτικη Ζυγιά. Σκοπός αυτής της τεχνικής είναι η εμβάθυνση και κατανόηση της θρακιώτικης μουσικής για καλύτερη συλλογή και επεξεργασία υλικού της έρευνας (Καλλιμοπούλου και Μπαλάντινα 2014, 179). Σε αυτό το διάστημα έγιναν κάποια μαθήματα όπου μελέτησα το ρεπερτόριο και το στυλ της Εβρίτικης Ζυγιάς και φυσικά την διαποίκιση της περιοχής, μέσω της κωδικοποίησης και της μίμησης (Assmann 1999 (ελληνική έκδοση), 13). Επίσης, μου μιλούσε και για τις άλλες περιοχές που υπάρχει θρακιώτικη λύρα, το ρεπερτόριό τους και τους μουσικούς. Τα παραπάνω βοήθησαν στην μελέτη του οργάνου και φυσικά στο να έχω μία άμεση σχέση με το event και τα συμβάντα γύρω από αυτό (Καλλιμοπούλου και Μπαλάντινα 2014, 179).

Ένας ακόμη δάσκαλος όλο αυτό το διάστημα είναι ο Σάββας Ιωάννου, μέλος του μουσικού σχήματος Χάλκινα Ηχοχρώματα. Οι συζητήσεις στο τηλέφωνο, αλλά και οι επισκέψεις μου στην Αριδαία ήταν βοηθητικές για την διεκπεραίωση του μουσικού μέρους του πτυχιακού πρότζεκτ. Οι συζητήσεις μας περιείχαν: ύφος περιοχής, σύγκριση με άλλες περιοχές, αναδρομή στο παρελθόν, αναφορές σε δασκάλους και μουσικούς του τόπου. Επίσης, πληροφορίες για τους χορούς, τους στίχους και τα όργανα. Οι σημαντικότερες, βέβαια, πληροφορίες που μου είπε ήταν για την ενορχήστρωση, την αρμονία, την μελωδία και φυσικά για τους ρυθμούς. Αφότου έγινε η επιλογή των κομματιών για την παρουσίαση της εργασίας, τα τηλεφωνήματα ήταν συχνότερα για διορθώσεις και φυσικά για να μου πει την γνώμη του.

Όσον αφορά το υλικό που συνέλλεξα κατά την διάρκεια της έρευνας, χρειάστηκε να επεξεργαστώ τα αρχεία των συνεντεύξεων. Έκανα όλες τις συνεντεύξεις απομαγνητοφώνηση, πλην μιας του Παντελή Αγκιστριώτη όπου την έκανα αποδελτίωση και όπου χρειάστηκε απομαγνητοφώνηση. Αποτέλεσμα αυτής της ανάγνωσης και επεξεργασίας του υλικού ήταν να επιλέξω κάποια κομμάτια για το

μουσικό μέρος της παρουσίασης. Για την περιοχή της Μακεδονίας τα κομμάτια που επέλεξα είναι: Βίενα λόζα, Στογιάνιτσε, Μπαϊντούσκινο, Ουσαμνάτο. Για την περιοχή της Θράκης είναι: Τριανταφυλλόβεργα, Νερ για δγέιτι, Μαργούδι.

Στο πλαίσιο του μαθήματος «Εργαστήρι ποιητικής II», κλήθηκα να γράψω ένα τραγούδι σε σχέση με αυτό το θέμα. Ως βάση έχει τον 7σημο ρυθμό όπου είναι κοινός και στις 2 περιοχές. Στην περίπτωση της Μακεδονίας είναι συρτός και στην περίπτωση της Θράκης είναι μαντηλάτος. Πιο συγκεκριμένα, το κομμάτι αυτό έχει 2 μέρη που χωρίζονται στις 2 περιοχές υφολογικά και χρησιμοποιούνται όργανα που συνάδουν με τις περιοχές. Σκοπός είναι να αποδοθεί το Αστικό πανηγύρι μέσα από το τραγούδι μου με τίτλο Шарена (Sarena), που σημαίνει χρωματιστό. Η επιλογή του τίτλου έγινε για 2 λόγους: πρώτον, για να μεταφέρει την ζωντάνια και τα έντονα χρώματα στο πανηγύρι και δεύτερον, τα μουσικά ηχοχρώματα που υπάρχουν στο τραγούδι.

Μουσική παρουσίαση

Παράλληλα, βρήκα τους καταλληλότερους μουσικούς και χορευτές για να με βοηθήσουν να υλοποιήσω αυτό το πρότζεκτ. Όσον αφορά το μέρος της Μακεδονίας έγινε, εξ ολοκλήρου, ενορχήστρωση από εμένα, βασισμένη στο Αστικό πανηγύρι και στα Χάλκινα Ηχοχρώματα. Τα χάλκινα πνευστά αντικαταστάθηκαν από βιολιά και τσέλο παίρνοντας το καθένα από έναν ρόλο. Το πρώτο βιολί αντικαθιστά το κλαρίνο, το δεύτερο την πρώτη τρομπέτα, το τρίτο την δεύτερη και το τσέλο το μπάσο και ενίοτε το τρομπόνι. Οι πρόβες ήταν εβδομαδιαίες και συνεχώς γινόταν αλλαγές και δοκιμές. Οι ιδέες ήταν αστείρευτες και οι ενορχηστρώσεις προσαρμοσμένες στα έγχορδα τοξοτά. Σκοπός, είναι να αναδειχθεί η βιολιστική τεχνική μέσα από το ρεπερτόριο των χάλκινων πνευστών και από την παράδοση της Μακεδονίας. Σε αυτό το μέρος επιλέχθηκε και ένα τραγούδι, το Ουσαμνάτο, το οποίο θα χορέψω με τρεις ακόμη συγχορευτριες. Επέλεξα να χορέψω γιατί, ήθελα να περάσω το Αστικό πανηγύρι αυτούσιο στην παρουσίαση και φυσικά τον ρόλο που είχα εκείνη την βραδιά, της ερευνήτριας και αυτής που πήγε να διασκεδάσει. Το Ουσαμνάτο δεν ήταν από τα τραγούδια που παίζανε στο event. Το επέλεξα για τρεις λόγους: πρώτον γιατί είναι το αγαπημένο τραγούδι, δεύτερον γιατί χορεύεται από άντρες, ενώ εγώ επέλεξα

να χορευτεί από γυναίκες και τέλος λόγω της έλλειψης χώρου και χρόνου δεν ήταν εύκολο να παρουσιαστεί κάποιος άλλος χορός.

Στον αντίποδα, προτίμησα το μέρος της Θράκης να το μεταφέρω στην εργασία μου με τα όργανα που υπήρχαν στο Αστικό πανηγύρι, με λύρα, γκάιντα, ακορντεόν, καβάλ, φωνή, νταούλι. Και αυτό γιατί ξεκίνησα να μαθαίνω λύρα με σκοπό να βρω και τα υπόλοιπα αντίστοιχα όργανα ώστε να δημιουργηθεί ένα σχήμα που να συνάδει με την σύνθεση της Εβρίτικης Ζυγιάς. Σκοπός είναι να προσεγγίσω, όσον το δυνατόν πιο πιστά, με τα υλικά που έχω και μπορώ να βρω, την μουσική που εκτελεί, επιτελεί και παράγει η Εβριτική Ζυγιά. Ως πρώτο κομμάτι τους μέρους αυτού αποφάσισα ότι θα είναι η δική μου σύνθεση, «Шарена» (Sarena), μιας και εκεί είναι το μεταίχμιο, αφού στην μουσική παρουσίαση διατήρησα την δομή του Αστικού πανηγυριού.

ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

Σε αυτό το τελευταίο μέρος, παραθέτω το εθνογραφικό υλικό που συνέλλεξα από την συμμετοχική παρατήρηση και τις συνεντεύξεις. Σκοπός είναι να απαντήσω στα ερωτήματα που έθεσα μέσα από την ανάλυση.

Βιογραφικά στοιχεία συνεντευξιζόμενων

Η Κατερίνα Δούκα είναι τραγουδίστρια και έχει καταγωγή από τις Σαράντα Εκκλησιές Ανατ. Θράκης. Από μικρή ξεκίνησε τον χορό και το τραγούδι μέσα από την ΧΟΦΕΘ. Ο Παντελής Αγκιστριώτης είναι μουσικός και κατασκευαστής οργάνων. Κατάγεται από την Κόρινθο και ζει στην Θεσσαλονίκη. Είναι απόφοιτος του Πανεπιστημίου Μακεδονίας με ειδίκευση στην πολιτική λύρα. Τα Χάλκινα Ηχοχρώματα δημιουργήθηκαν το 2006 και το 2012 απέκτησαν την τωρινή τους σύνθεση. Το ρεπερτόριό τους καλύπτει την περιοχή της Μακεδονίας. Το μουσικό σχήμα αποτελείται από τους: Σάββα Ιωάννου (κλαρίνο), Σίμο Ντίνη (τρομπέτα, τραγούδι), Γιάννη Πέγιου (τρομπέτα), Μανώλη Καρκαρέτση (κρουστά)

και Σταύρο Μήσιο (ακορντεόν). Η Εβρίτικη Ζυγιά δημιουργήθηκε τέλη του 2007-αρχές του 2008. Την τωρινή της μορφή πήρε το 2010. Η Εβρίτικη Ζυγιά αποτελείται από τους: Σπύρο Στράτο (γκάιντα), Στρατή Πασόπουλο (καβάλ, τραγούδι), Άγγελο Στράτο (Κρουστά), Γιώργο Δρικούδη (ακορντεόν). Η Άννα Σίσκου είναι μία από τους διοργανωτές και ιδρυτές του Χορόδεντρου. Είναι φιλόλογος και δασκάλα χορού στο Χορόδεντρο. Ο Στέργιος Κύρινας είναι ένας από τους δύο ιδρυτές του Χορόδεντρου και δάσκαλος εκεί. Μαζί με την Άννα διοργανώνουν το Αστικό Πανηγύρι.

Έρευνα – πεδίο – συνεντεύξεις

Η έρευνα ξεκίνησε με την πρόβα των δύο μουσικών σχημάτων και της τραγουδίστριας στο Χορόδεντρο. Την στιγμή που έφτασα άκουγα την Κατερίνα να τραγουδά το Μομα Катерина (Moma Katerina). Δεν άνοιξα την πόρτα να μπω για να μην ενοχλήσω και απλά έμεινα έξω για να απολαύσω την φωνή της. Μόλις το κομμάτι τελείωσε μπήκα μέσα και όλοι πολύ ενθουσιασμένοι και χαρούμενοι με υποδέχτηκαν. Λόγω του ότι καθυστέρησα, δέχτηκα τα πειράγματά τους για την αργοπορία μου. Συνέχισαν με το Ederlezi, ενορχηστρώνοντάς το. Τελευταίο άφησαν το «Αστικό πανηγύρι». Είναι ένα κομμάτι που ζητήθηκε από τους διοργανωτές. Όπως αναφέρει και ο Παντελής Αγκιστριώτης στην συνέντευξη, ο Σπύρος με τον Σάββα αντάλλαξαν τις μουσικές τους ιδέες, ώσπου κατέληξαν στα θέματα. Το κομμάτι ήταν γραμμένο στον «παραδοσιακό τρόπο σύνθεσης» και αυτό διευκόλυνε την κατανόηση και αποστήθιση του κομματιού από όλα τα μέλη. Ο Γιάννης Πέγιου σημειώνει πως το πρωί πριν το event έγιναν οι τελευταίες αλλαγές και επισημάνσεις.

Σε αυτό το σημείο είναι καλό να περιγράψω τον χώρο διοργάνωσης του Αστικού πανηγυριού, το WE. Το WE είναι ένας μεγάλος χώρος που βρίσκεται πάνω στην οδό της 3^{ης} Σεπτεμβρίου. Μπαίνοντας στο μαγαζί από την είσοδο υπάρχει κενός χώρος και έπειτα ένα μπαρ. Δεξιά και αριστερά υπάρχουν από δύο σκαλάκια και ένας πάγκος που χωρίζει αυτόν τον χώρο με τον από πάνω και τον κάτω με τον επάνω αντίστοιχα. Πηγαίνοντας προς τα αριστερά υπήρχε ένα ειδικά φτιαγμένο μέρος για dj. Συνεχίζοντας προς τα αριστερά και στο τελευταίο επίπεδο του μαγαζιού το οποίο ήταν και ο μεγαλύτερος χώρος εκεί, υπήρχε το stage, οι κερκίδες, χώρος για χορό και ένας φαρδύς διάδρομος. Επίσης, σε κάθε επίπεδο υπήρχε και από ένα μπαρ.

Το βράδυ κατέφθασα γύρω στις 9 παρά. Μπήκα μέσα και πήγα στα παρασκήνια. Έκατσα με τους μουσικούς που συζητούσαν διάφορα. Επικρατούσε ένα ευχάριστο κλίμα ανάμεσα στα δύο σχήματα και αυτό έρχεται να επιβεβαιωθεί με τα λόγια του Γιάννη Πέγιου «Έχουμε χημεία, ταιριάζουμε σαν χαρακτήρες, σαν ηλικίες, σαν προσωπικότητες, δεν ξέρω πώς να το πω. Όσες φορές έχουμε παίξει με τα παιδιά έχουμε περάσει καλά. Περνάμε πάντα καλά».

Το πρόγραμμα άνοιξε με την χορωδία του Χορόδεντρου την οποία έχει αναλάβει η Κατερίνα Δούκα. Το κομμάτι είναι σλαβόφωνο και λέγεται Μομα Катерина. Όπως αναφέρει η ίδια στην συνέντευξη, επιλέξανε ένα κομμάτι για να το πούνε με τα Χάλκινα Ηχοχρώματα. Έπειτα, βρήκανε την τονικότητα που τους βόλευε και μάθανε το τραγούδι με μεγάλη ευχαρίστηση. Την επόμενη κιόλας μέρα άκουσαν τα πρώτα αρνητικά σχόλια. Το πρόβλημα ήταν οι στίχοι, διότι δεν ήταν στην ελληνική γλώσσα. Όσον αφορά αυτό το θέμα ο Γιάννης Πέγιου δεν άκουσε σχόλια για την συγκεκριμένη εκδήλωση, αλλά επισήμανε πως στην Αριδαία και τις γύρω περιοχές είναι σύνηθες. Μέσα από την έρευνα του Τάσου Κωστόπουλου βλέπουμε πως οι στίχοι σιγά - σιγά κρύβονται στο σκοτάδι και αυτό γιατί θεωρείται «απαγορευμένη γλώσσα» όπως την χαρακτηρίζει και ο ίδιος (Κωστόπουλος 2000, 156).

Πρώτα εμφανίζονται τα Χάλκινα Ηχοχρώματα. Στο τελευταίο από τα συρτά όλοι σταμάτησαν και χειροκροτούσαν. Σύμφωνα με τον Μανώλη Καρκαρέτση και τον Γιάννη Πέγιου τα συρτά που είναι 7σημος ρυθμός, τα πουστσένα 16σημος και τα ζάραμα (γύρισμα σε χασαπιά) που είναι 2σημος ρυθμός, είναι από τους πιο γνωστούς και αγαπημένους χορούς και ρυθμούς. Ο Σίμος Ντίνης συμπληρώνει πως και τα μπαϊντούσκινα που είναι 7σημος ρυθμός, είναι εξίσου αγαπητοί χοροί. Χόρεψα το πρώτο από τα συρτά μπροστά. Και κατά την διάρκεια του γλεντιού Τραγουδούσαν στα ντόπια. Πρώτο τραγούδι ήταν το Буена лоза (Βίενα λόζα) που το τραγούδησε ο τραγουδιστής του σχήματος. Η Άννα Σίσκου ανέφερε πως «Υπήρξαν σχόλια, αλλά αναμενόμενα από ανθρώπους αναμενόμενους. Εννοώντας από κόσμο ο οποίος έχει άγνοια, δεν γνωρίζει, τα κατηγοριοποιεί πάρα πολύ εύκολα». Καθόλη την διάρκεια του γλεντιού Έπαιξαν γνωστά κομμάτια και από ότι κατάλαβα αγαπημένα γιατί άκουγα επιφωνήματα και έβλεπα να τραγουδάνε τους στίχους. Πολλά άτομα ήξεραν να τραγουδάν στα ντόπια. Το ρεπερτόριό τους συνεχίστηκε με τραγούδια που δεν ήξερα «Παίζουν Καστοριά, ραγκουτσάρια», ήταν οι φράσεις που άκουγα από τους γύρω μου.

Από το event δεν έλειπε και η έκπληξη. Πριν ξεκινήσει το μέρος της Θράκης ανέβηκαν όλοι οι μουσικοί στην σκηνή και έπαιζαν από κοινού ένα κομμάτι. Έγραψαν τραγούδι για το αστικό, το οποίο ονομάζεται «Αστικό πανηγύρι». Η Άννα Σίσκου περιγράφει πλήρως τον σκοπό αυτού του τραγουδιού με τα παρακάτω λόγια: «Θέλουμε να πάρει το αστικό πανηγύρι μία δική του οντότητα. Το δημιούργησε το Χορόδεντρο, αλλά θέλουμε να έχει και μία δική του ύπαρξη με όλα αυτά τα στοιχεία τα οποία ανέφερα. Τα στοιχεία του σύγχρονου. Παραδοσιακού μεν, αλλά να έρθουν σε όλα τα επίπεδα τα σύγχρονα στοιχεία για αυτό επιλέχθηκε και ο χώρος του WE. Και όπως είπε η Κατερίνα μετά το πρώτο αστικό: 'Είμαστε σαν μία ξέφρενη ροκ συναυλία' είναι πάρα πολύ ωραίο αυτό το πράγμα που το βλέπουμε στο παραδοσιακό και το βλέπουμε από νέα παιδιά. Οπότε, αυτό το πράγμα για να πάρει μία ακόμα μεγαλύτερη ώθηση στο δικό του στοιχείο του έλειπε το τραγούδι του. Από φέτος έχει και δικό του logo». Ωστόσο, ήταν απορίας άξιο το ποιος έγραψε την μουσική και το πώς δουλεύτηκε. Ο Γιάννης Πέγιου μου είπε πως ο Σπύρος και ο Σάββας έγραψαν κάποιες φράσεις και αφού συνεννοήθηκαν εκείνοι μεταξύ τους μοιράστηκαν το αποτέλεσμα με τους υπόλοιπους μουσικούς των δύο σχημάτων. Όσον αφορά την πρόβα τους ο Γιάννης λέει πως «Την ημέρα πριν παίζουμε είχαμε μαζευτεί με τα παιδιά, ήσουν και εσύ εκεί, και απλά είπαμε πόσες φορές θα παίζουμε το κάθε μέρος». Ο Παντελής Αγκιστριώτης συμπληρώνει με τα λόγια του πως «Το κομμάτι αυτό βασίζεται στον παραδοσιακό τρόπο σύνθεσης, αν μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε αυτόν τον όρο, οπότε όλοι ήμασταν ευθυγραμμισμένοι με αυτό. Ήταν η επικοινωνία αρκετά εύκολη στο να φτιαχτεί κάτι».

Ήρθε η στιγμή να βγει η Εβρίτικη Ζυγιά. Πάντα ξεκινά με ένα ορχηστρικό κομμάτι. Μετά συνεχίζουν με μία σειρά από συγκαθιστά, που τραγουδά η Κατερίνα Δούκα και από την πρώτη νότα όλοι μπήκαν στον χορό. Είναι ένα μουσικό σχήμα που ξεσηκώνει τον κόσμο, Σε κάθε σόλο του κρουστού όλοι φωνάζουν. Η Κατερίνα Δούκα περιγράφει την μουσική της Θράκης με τα παρακάτω λόγια: «Η Θράκη έχει τόσο χορευτική κουλτούρα. Στην Θράκη οι χορευτές είναι στην πίστα την ώρα που φουσκώνει η γκάντα (γέλιο). Νομίζω έχει να κάνει με το πόσο εύκολα ξεσηκώνεται ο άνθρωπος. Η Θράκη το 'χει αυτό επειδή είναι στην κουλτούρα της». Ο Γιώργος Δρικούδης υποστηρίζει τα λόγια της λέγοντας: «Νομίζω είναι συνδυασμός [...] ένα ωραίο μαντηλάτο ή συγκαθιστό με ωραία μελωδία, το οποίο έχει ωραία διάνθιση μέσα στο τραγούδι και ο στίχος βοηθάει πολύ. Όλα αυτά παντρεύονται σωστά μαζί με τον ρυθμό [...] και δίνουνε την απαραίτητη ζωντάνια, βρε παιδί μου, που δίνει στον

χορευτή από κάτω. Που δίνει στον χορευτή μία ξεχωριστή ανάσα και γενικά χαρά για να το χορέψει». Με τον Γιώργο συμφωνεί ο Σπύρος Στράτος, οποίος αναφέρει: «Ειδικά όταν το 9αρι και το 7αρι χορεύονται ελεύθερα από τους χορευτές. Ίσως είναι ρυθμοί που βοηθούν τους χορευτές να εκτονωθούν περισσότερο». Ο κρουστός του σχήματος Άγγελος Στράτος δεν αρνήθηκε τα όσα είπαν οι προηγούμενοι και τοποθετήθηκε και από την δική του πλευρά λέγοντας: «Και γενικά το 9αρι και το 7αρι σε σχέση με τα 8αρια και τα 4αρια που συνήθως θεωρούνται ρυθμικά τα πιο αυστηρά και τα πιο δομημένα είναι και για μας πιο 'ελεύθερα' και μας δίνουν το πάτημα να κάνουμε περισσότερα πράγματα πάνω στα οποία μπορούν συνδυαστούν και οι χοροί». Σε αντίθεση έρχονται τα λόγια του Παντελή Αγκιστριώτη, ο οποίος υποστηρίζει πως δεν είναι οι ρυθμοί που ξεσηκώνουν τους ανθρώπους κατά την άποψή του. Όσον αφορά ένα κοινό που έχει γνώση, όπως αυτοί που παρευρέθηκαν στο Αστικό πανηγύρι, πιθανότατα, τους ξεσήκωναν οι μελωδίες ή κάποια συγκεκριμένα κομμάτια παρά ο ρυθμός. Από την άλλη, ένα κοινό που δεν έχει την γνώση ενθουσιάζεται με τον ζωναράδικο επειδή είναι ο πιο γνωστός. «Άρα, όταν κάποιος ακούσει κάτι οικείο ή νομίζει ότι του είναι γνώριμο, θα εκφραστεί πολύ πιο έντονα»

Κάθε χρόνο στο Αστικό Πανηγύρι περιμένω μία και μόνο στιγμή. Αυτή που θα τραγουδήσουν το Μαργούδι. Πριν καλά - καλά προλάβει να ακουστεί η εισαγωγή από το Μαργούδι όλοι ξεκίνησαν να σφυρίζουν και να βγάζουν επιφωνήματα. Χόρευαν όλοι. Όπου υπήρχε έστω και λίγο χώρος όλοι χόρευαν. Όπως κάθε χρόνο έτσι και φέτος σε κάθε εισαγωγή όλοι χόρευαν και στο μέρος των στίχων σταματούσαν, κοιτούσαν το stage και τραγουδούσαν. Όμως, κάθε φορά απορώ γιατί γίνεται αυτό. Έτσι, αποφάσισα να ρωτήσω τον κάθε ένα συνεντευξιαζόμενο ξεχωριστά. Η Κατερίνα αναφέρει πως «Αυτό το τραγούδι είναι μια τεράστια επιτυχία [...] την στιγμή που θα έρθει το Μαργούδι καταλήγουν σε μία σειρά από 7αρια [...]. Που το περιμένει πια κόσμος [...] Αλλά και με άλλα σχήματα ξεσηκώνει το τραγούδι. Είναι το τραγούδι. Έκανε μία τεράστια επιτυχία. Ο κύριος Δοϊτσίδης έγραψε ένα εξαιρετικό τραγούδι, έκανε μία τεράστια επιτυχία (γέλιο). Ο Σπύρος συμφωνεί λέγοντας: «Σε συνδυασμό η μελωδία και ο στίχος με τον ρυθμό που λέγαμε πριν, δηλ. το 7αρι νομίζω ότι είναι αυτό ακριβώς το οποίο δίνει την δυνατότητα στους χορευτές να εκτονωθούν, να αυτοσχεδιάσουν πάνω στον χορό, να χορέψουν πολύ πιο ελεύθερα, ενδεχομένως με το ταίρι τους είτε αγόρι, είτε κορίτσι. Οπότε, ξες, ο συνδυασμός όλων αυτών των πραγμάτων και ένα τραγούδι το οποίο κουβαλάει ένα μεγάλο βάρος μουσικό από πίσω φέρνει αυτό το αποτέλεσμα που έχουμε στα γλέντια». Σε εκείνη την στιγμή ο Παντελής

παρατήρησε και σχολίασε πως «Όλοι είναι σαν να περιμένουν αυτή την στιγμή». Η Άννα εύλογα σχολίασε πως: «Το τραγούδι δεν μιλάει μόνο για την αγάπη, μιλάει για έναν παράνομο έρωτα. Αυτό είναι αγαπητό τραγούδι, από τότε που εγώ ήμουν έφηβη και εξακολουθεί και είναι αγαπημένο τραγούδι. Έχει να κάνει και με τους μουσικούς και τους χορευτές. Πολλοί μουσικοί το αγάπησαν. Όταν κάτι είναι πιο απλοποιημένο, είναι και ευκολότερα αγαπητό και από τον εγκέφαλο».

Ακούγοντας κάποιος «Αστικό πανηγύρι», εστιάζει στην λέξη πανηγύρι. Η εικόνα που του δημιουργείται στο μυαλό είναι το πανηγύρι το καλοκαίρι στο χωριό με τους γηραιότερους σε πλειοψηφία. Αυτό το Αστικό πανηγύρι υπάρχει για να έχει σε πλειοψηφία τους νέους. Αφού είχα τα μάτια μου ανοιχτά στο γλέντι παρατήρησα πάρα πολλούς νέους ανθρώπους και μετρημένους στα δάχτυλα, μεσήλικες. Η Άννα δηλώνει: «*Νομίζω αρκετές μεγαλύτερες ηλικίες ήρθανε φέτος με τα Χάλκινα Ηχοχρώματα που έχουνε το κοινό τους. Τις προηγούμενες χρονιές ήτανε πιο προς τα κάτω. Το ωραίο ήταν ότι όλες οι ηλικίες δεν σταμάτησαν, δεν την άδειασαν την πίστα*». Η Κατερίνα σχολιάζει πως «*Λόγω του ότι είναι ο χώρος τέτοιος δεν αποκλείονται, αλλά δεν το επιλέγουν οι μεγαλύτεροι*». Οι υπόλοιποι συνεντευξιαζόμενοι συμφωνούν λέγοντας πως οι περισσότεροι παρευρισκόμενοι είναι 20-40 ετών.

Κάθε χρόνο ανυπομονώ για αυτό το event και πάντα όταν τελειώνει μου αφήνει πολλά και όμορφα συναισθήματα. Μόνο εγώ έχω τόσο έντονα συναισθήματα για αυτό το event; Μιας και απορούσα, σημείωσα στις ερωτήσεις μου για τους συνεντευξιαζόμενους μία ερώτηση που αφορά τα συναισθήματά τους. Στην αρχή όλοι οι μουσικοί είχαν άγχος, το οποίο εξαφανίστηκε μόλις ανέβηκαν στην σκηνή. Τα συναισθήματα όλων με το πέρας τους event ήταν ποικίλα. Η Κατερίνα που συμμετείχε σε όλα τα Αστικά πανηγύρια μου είπε πως δεν θα σύγκρινε κανένα με το πρώτο, αλλά «*Αν με ρωτάς, βέβαια μπορεί η έκσταση του πρώτου να μην υπήρχε και να μην είναι ίδια και δεν ξέρω αν θα ξανάρθει κιόλας ποτέ. Το πρώτο είναι πρώτο. Αλλά φέτος νομίζω ήταν το πιο άρτιο*». Ο Παντελής, από την άλλη, που συμμετείχε πρώτη φορά δήλωσε πως του άφησε μία πολύ καλή εντύπωση και κάτι «*πρωτόγνωρο σαν συναίσθημα. Και λόγω του συγκροτήματος, σαν Ζυγιά, αλλά και λόγω του θεσμού αυτού, σαν Αστικό πανηγύρι*». Όσον αφορά τα μέλη της Εβρίτικης Ζυγιάς, μου περιέγραψαν τα συναισθήματα τους με πολύ γλυκά λόγια μιας και είναι σε κάθε Αστικό πανηγύρι. Ο Σπύρος αναφέρει πως «*Κατά την διάρκεια του γλεντιού το απολαμβάνουμε σίγουρα και εμείς πάρα πολύ όπως και ο κόσμος. Είναι μία πολύ ωραία εικόνα να βλέπεις από ψηλά, από το stage τόσο νέο κόσμο να χορεύει και να*

πλημμυρίζει ένα μαγαζί από τα μεγαλύτερα της Θεσσαλονίκης όπως είναι το WE και νομίζω αυτό είναι και το συναίσθημα που ακολουθεί την λήξη του γλεντιού χαρά, ικανοποίηση. Γεμάτοι είμαστε ως μουσικοί και πως θα μπορούσαμε να μην είμαστε άλλωστε από τέτοιες εικόνες και κακά τα ψέματα περιμένουμε το επόμενο». Ο Άγγελος σκεπτόμενος εκφράζεται: «Νιώθω ότι μετά το Αστικό πανηγύρι, νομίζω το έχουμε πει πολλές φορές, νιώθουμε όλοι το ίδιο συναίσθημα αυτή την ικανοποίηση αυτή την χαρά. Έχει γίνει κάτι πολύ όμορφο, μια πολύ ωραία διοργάνωση όπως πάντα. Αλλά για κάποιον λόγο το Αστικό πανηγύρι έχει κάτι το οποίο δεν μπορούμε να εξηγήσουμε, το οποίο το αισθανόμαστε όλοι την επόμενη μέσα τουλάχιστον. Και όλοι νιώθουμε το ίδιο!». Ο Γιώργος συμπλήρωσε πως «Όπως είπε και ο Σπύρος από την αρχή, στην μέση και στο τέλος η μπάντα περνάει από διάφορα στάδια συναισθηματικής προδιάθεσης, αλλά το θέμα είναι αυτό: όταν έχουμε επιτυχία και υπάρχει καλό κλίμα και γενικά γεμίζει το μαγαζί και αυτό αποδεικνύεται και στα πρόσωπα των συμμετεχόντων δηλαδή των χορευτών και των συνδιοργανωτών όπως του Στέργιου και της Άννας. Οι υπόλοιποι μουσικοί συμμετείχαν πρώτη φορά σε αυτό το event και από την συζήτηση που είχα με τα Χάλκινα Ηχοχρώματα κατάλαβα πως ήταν κάτι ιδιαίτερο και για εκείνους. Ο Γιάννης μου είπε «Εγώ, Ισμήνη, ήθελα να δω αυτό το Αστικό πανηγύρι, γιατί δεν έτυχε να είμαστε ποτέ ούτε στο πρώτο ούτε στο τρίτο. Ακούγαμε καλά λόγια δηλαδή. Μας έλεγε ο κόσμος 'Τι ωραία περάσαμε εκεί', 'Πήγαμε εκεί, ήταν ωραία'. Βρισκόμασταν με τον Στέργιο και την Άννα και έλεγε ο Στέργιος 'Ήταν ωραία, να κανονίσουμε να έρθετε και εσείς του χρόνου'. Θα ήμασταν και νωρίτερα, αλλά ήρθε ο κορονοϊός και δεν παίζαμε. Ήθελα να ζήσω αυτή την εμπειρία. Από παντού άκουγα θετικά σχόλια και ήθελα να δω πως είναι από μέσα. Εγώ πέρασα τέλεια. Μ' άρεσε πάρα πολύ». Όσο για τα συναισθήματα που τους άφησε ο Σίμος τοποθετήθηκε λέγοντας «Η επίγευση ήταν πολύ θετική και πολύ όμορφη γιατί αφενός η συνεργασία πήγε πάρα πολύ καλά, αφετέρου ο κόσμος το διασκέδασε πάρα πολύ και ήταν όλο το κλίμα καλό οπότε...». Όσον αφορά τους διοργανωτές, το βίωσαν λίγο διαφορετικά. Η Άννα λέει «Ε, εντάξει (γέλιο). Το πριν είναι το να μην κοιμάσαι, το να σκέφτεσαι τα πράγματα που είναι να γίνουν, τι έχει μείνει, τι έχει πραγματοποιηθεί, τι ώρα έρχονται οι μουσικοί, τι ώρα γίνεται το soundcheck, τελευταίοι έλεγχοι. Είναι γενικότερα όλα σε μία εγρήγορση. Φτάνουμε εκεί, το mood είναι το ίδιο, αλλά προσπαθείς και να μην το δείξεις γιατί πρέπει στους μουσικούς να μην μεταφέρεις αυτή την αγωνία (γέλιο).[...]Οπότε, καθώς ξεκινάμε και ανεβαίνουν οι μπάντες, χαλαρώνουμε. Είναι μεγάλη συγκίνηση να βλέπεις πως ανταποκρίνεται ο κόσμος».

Τι είναι τελικά το Αστικό πανηγύρι; Τι διαφορετικό έχει από τα άλλα γλέντια; Γιατί είναι τόσο ιδιαίτερο; Ο Σπύρος σκεπτόμενος την παράδοση και πως είναι πια αναφέρει πως «Η σκέψη μας είναι ότι η μουσική αυτή η παραδοσιακή, που όπως λέμε είναι ζώσα δεν είναι αυτό το μουσειακό είδος που μπορεί να βλέπουμε σε άλλες περιπτώσεις είναι μία μουσική η οποία έχει δυναμική, την αγαπάει ο κόσμος, θέλει να την έχει στην ζωή του και να διασκεδάζει στην καθημερινότητά με αυτήν κυρίως ο νέος ο κόσμος ακόμα και οι μεγαλύτερες ηλικίες και βλέπουμε ότι όλο αυτό το πράγμα, έχει συνέχεια. Φαίνεται δηλαδή ότι όλο αυτό το πράγμα αγκαλιάζεται από περισσότερο κόσμο και κυρίως αγκαλιάζεται από το κοινό το οποίο είναι ετερόκλητο. Δεν είναι κοινό δηλαδή άνθρωποι που χορεύουν στους παραδοσιακούς πολιτιστικούς συλλόγους, αλλά είναι και άνθρωποι που δεν έχουν απολύτως καμία σχέση με αυτό. Οπότε αυτό είναι μία μεγάλη απόδειξη ότι το Αστικό πανηγύρι έχει πετύχει τον στόχο του, έχει βάλει την παραδοσιακή ουσιαστικά μουσική, την έχει φέρει στην σύγχρονη αισθητική, την έχει φέρει στο τώρα, στην καθημερινή ζωή του νέου κόσμου και φαίνεται ότι θα συνεχίσει να επιτελεί τον ίδιο σκοπό». Συνάμα ο Άγγελος, εύλογα, συσχετίζει το Αστικό πανηγύρι με τις ανθρώπινες σχέσεις λέγοντας ότι: «Και το γεγονός ότι στο Αστικό πανηγύρι μπόρεσαν να αγκαλιαστούν άτομα τα οποία ήταν μέσα από συλλόγους, άτομα τα οποία δεν ήταν από συλλόγους, άτομα τα οποία δεν είχαν καμία σχέση με μουσική παραδοσιακή και το γεγονός ότι όλο αυτό μπόρεσε να δημιουργηθεί μέσα σε ένα αστικό πλαίσιο και να φέρει αυτό ακριβώς που λέει και ο Σπύρος την παράδοση στο τώρα». Αν έχει διαφορά για τα παιδιά είναι ο χρόνος που τις παρέχουν για να παίξουν. Ο Άγγελος επισημαίνει πως «Είχαμε να διαχειριστούμε κυρίως ένα λάιβ τεσσάρων ωρών συγκεκριμένα και ίσως το γεγονός ότι παίζαμε σε έναν πιο μοντέρνο χώρο και κλειστό σε σχέση με τα γλέντια».

Από την άλλη ο Παντελής σχολιάζει το αστικό πανηγύρι με γνώμονα τον χώρο «Η ενέργεια, η κατάσταση, η ατμόσφαιρα, οι συνθήκες, ήταν ακριβώς αυτό που έλεγε: Αστικό πανηγύρι. Ένα πανηγύρι που γίνεται σε αστικό τοπίο. Με τους όρους του αστικού τοπίου, αλλά με παρονομαστή τις τοπικές παραδόσεις, που από τα χωριά έρχονται στην πόλη μέσω των σχημάτων». Στο πλαίσιο του Αστικού πανηγυριού οι συνθήκες είναι σύγχρονες «Ένα κλαμπ, στην ουσία (γέλιο). Ένα τεράστιο κλαμπ με σύγχρονα ηχητικά, σύγχρονο κόσμο... όλα είναι σύγχρονα. Είναι στο τώρα. Και εν τέλει ο κόσμος γλεντάει με μουσική η οποία είναι παλιά. Είναι παραδοσιακή μουσική και μπορεί να ξεσηκώσει το ίδιο».

Το θέμα του χώρου δεν έμεινε ασχολίαστο και από την Κατερίνα η οποία είπε: *«Καταρχήν γίνεται σε ένα πάρα πολύ διαφορετικό χώρο, σε έναν χώρο συναυλιακό. Ο όρος Αστικό πανηγύρι είναι όταν κάτι συμβαίνει σε ένα αστικό πλαίσιο. Εδώ πέρα πάμε πλέον σε ένα συναυλιακό μεγάλο χώρο, ο οποίος έχει ήδη στημένα φώτα, ένα πάρα πολύ καλό ηχοσύστημα και πάρα πολύ καλή γνώση των ανθρώπων που τα δουλεύουν. Δηλαδή, φεύγουμε από το αυστηρό πανηγύρι το οποίο γινόταν συγκεκριμένες ημερομηνίες και ήτανε σε κάποια ορθόδοξη θρησκευτική γιορτή. Είχανε συγκεκριμένο λόγο ύπαρξης»*. Τα λόγια της επιβεβαιώνονται από τον Βοζίκας καταγράφοντας στην διατριβή του πως το πανηγύρι στην επαρχία και στα χωριά είναι ο εορτασμός του Αγίου. Στην περίπτωση του Αστικού πανηγυριού, η λέξη πανηγύρι μεταφράζεται ως κοινωνική εκδήλωση και συνάμα γιορτή και γλέντι (Βοζίκας 2006, 68). Το γλέντι στηρίζεται στην μουσική και παράλληλα στο τραγούδι μιας και αποτελούν την έκφραση των ανθρώπων (Καψωμένου 1978, 2). Τα παραπάνω έρχονται να δέσουν με τον χορό, ο οποίος είναι μέρος του τρίπτυχου: μουσική – τραγούδι – χορός (Μερακλής 1981, 16). Το τραγούδι ως αναπόσπαστο μέρος της κοινωνικής ζωής υπάρχει σε όλα τα σημαντικά γεγονότα (Τερζοπούλου 1999, 122)

Ο Σίμος από τα Χάλκινα Ηχοχρώματα περιγράφει το Αστικό πανηγύρι με τον παρακάτω τρόπο *«Ξεφεύγει από την φάση γλέντι όπως έχουν συνηθίσει όλοι την παραδοσιακή μουσική και απευθύνεται σε πιο νέο κόσμο που έχει μάθει να διασκεδάζει διαφορετικά. Δηλαδή, ένα γλέντι έχει σαν κύριο πρόγραμμα: τραπέζι, καρέκλα, φαγητό και διασκέδαση. Ενώ, αυτό πάει σε τελείως διαφορετική φάση: ορθάδικο, ποτό, αρένα μέσα χυμαδιό χωρίς τραπέζια και όπως προχωράει η διασκέδαση στις μέρες μας»*. Η Άννα, όμως, αναφέρει ένα άλλο μέρος του: *«Αυτό που συνέβη στο τελευταίο, αφαιρέσανε ακόμη περισσότερα τραπεζοκαθίσματα. Ενώ στο πρώτο είχε αρχίσει να ψυλλιάζεται ο κόσμος αν γίνονται κρατήσεις, στο τελευταίο ήξερε πλήρως γιατί ερχόταν και ήμασταν πάρα πολλοί κύκλοι. Χόρευε ακόμα περισσότερος κόσμος. Αυτός που είχε έρθει, είχε έρθει για να χορέψει. Αυτό ήτανε πάρα πολύ όμορφο»*. Όσον αφορά τις διαφορές του γλεντιού τα Χάλκινα Ηχοχρώματα έχουν άλλη άποψη σε αντίθεση με την Εβρίτικη Ζυγιά. Ο Σίμος σχολιάζει πως *«Είναι ανόμοια πράγματα»*. Ο Γιάννης συμφωνεί λέγοντας: *«Ναι. Ο χώρος, το κοινό και αυτά δίνουν άλλον αέρα στην ατμόσφαιρα. Δεν είναι το ίδιο. Η ένταση μέσα στον χώρο είναι διαφορετική από ότι σε ένα γλέντι που είναι καθισμένος ο κόσμος»*. Ο Σίμος δεν παραλείπει να αναφέρει πως: *«Εδώ ο κόσμος έρχεται να γλεντήσει, να χορέψει με την οικογένειά του μια μέρα που δεν δουλεύει και να γυρίσει σπίτι του. Ενώ, εκεί είναι διαφορετικό. Μαζεύονται όλοι*

από συλλόγους, που δεν είναι η μακεδονική παράδοση αυτό που αντιπροσωπεύουμε εμείς, κάτι δικό τους. Το έχουν μάθει σε συλλόγους, οπότε βρίσκουν την ευκαιρία να έρθουν να το χορέψουν εκεί. Έρχονται να ξεδώσουν, ενώ εδώ γλεντάνε με την παραδοσιακή και την παλιά έννοια».

Προτίμησα να αφήσω τελευταίο από τους συνεντευξιαζόμενους τον Στέργιο, ο οποίος μας λέει, εν τέλει, τι είναι το Αστικό πανηγύρι. Επίσης, ανοίγοντας την καρδιά του αναφέρει τους σκοπούς του και τα όνειρά του που θέλει να πετύχει μέσα από αυτό. Πιο συγκεκριμένα, Ονομάστηκε Αστικό πανηγύρι γιατί πρώτα απ' όλα γίνεται στην πόλη και δεύτερον με την λέξη «πανηγύρι» ήθελα να φέρουν αυτό που γίνεται κατά την διάρκεια του χρόνου στην πόλη, χωρίς να αλλοιώσουν τον χαρακτήρα του. Για παράδειγμα, στα καλοκαιρινά πανηγύρια κυριαρχεί ένα εορταστικό κλίμα, έτσι η κοινότητα θα δεθεί και θα κάνει πράγματα μαζί όπως το να φάει, να χορέψει κ.α. Αν αυτό αναπαραχτεί σε αστικό κέντρο πιθανότατα να μην έχει την ποιότητα που θα είχε στο φυσικό του περιβάλλον. Σε άλλες περιπτώσεις από άλλους φορείς η προσπάθεια αναπαραγωγής του πανηγυριού ήταν να πραγματοποιηθεί σε αίθουσες δεξιώσεων με καθημένους, φαγητό και χορό, καλεσμένους ανώτερους του χωριού κ.α. Για τους ανθρώπους του Χορόδεντρου σκοπός ήταν ο χορός και σύνδεση. Το αποτέλεσμα που ήθελαν να πετύχουν με το Αστικό πανηγύρι ήταν οι παρευρισκόμενοι να χορέψουν, να ψυχαγωγηθούν, να φύγουν ευχαριστημένοι και έπειτα να συζητηθεί το γεγονός όπως δηλαδή σε ένα πανηγύρι. Ακόμη, αναφέρει πως ο χορός και η μουσική συμβαδίζουν, αλλά δεν κάνουν το ίδιο. Η σχέση, όμως, αυτή διακρίνεται στις κοινότητες των χωριών. Αυτό προσπαθεί να πετύχει και το Αστικό πανηγύρι. Δεν έχουν όλοι την δυνατότητα να παρευρεθούν σε ένα ντόπιο γλέντι. Επίσης, όπως ανέφερε προηγουμένως στα κέντρα δεξιώσεων διακρίνεται ένας «καθωσπρεπισμός», οπότε από αυτό συνάγονται και άλλοι παράγοντες. Διαφέρουν ακόμη και στον τρόπο που θα ντυθεί κανείς. Σε αυτό δεν δίνεται η δυνατότητα να χορέψει όπως νιώθει, διότι υπάρχει και η έκθεση στους υπόλοιπους. Όσον αφορά τον εξωτερικό χώρο υπάρχουν επίσης πολλές διαφορές. Ο ίδιος δεν θα ήθελε να συγκρίνει το Αστικό πανηγύρι με τον εξωτερικό χώρο, διότι παίζουν πολλοί παράγοντες ρόλο. Εδώ ταιριάζουν τα λόγια του Βοζίκας όπου αναφέρει πως ο χώρος μαρτυρά πολλά για την κοινωνία που τον δημιούργησε, όπως τις αξίες και την σύνθεση των ανθρώπων (Βοζίκας 2006, 28). Μέσα στην πόλη μπορούμε να διακρίνουμε τους ανθρώπους και τις σχέσεις μεταξύ τους, αλλά και με την ίδια την πόλη (Βοζίκας 2006, 30). Όπως ανέφερε και Στέργιος Κύρινας στην

συνέντευξη, με τα Αστικά πανηγύρια σιγά - σιγά δημιουργείται μία κοινότητα. Οι κοινές συλλογικές δραστηριότητες και οι επαφές δημιουργούν τον τοπικό πολιτισμό (Βοζίκας 2006, 34).

Επίσης, δεν μπορεί να γίνει σύγκριση με ένα γλέντι συλλόγου, διότι εκεί γίνονται άλλες διαδικασίες, όπως να χορέψουν τα χορευτικά τμήματα του συλλόγου. Δηλαδή το κάθε ένα πλαίσιο επιτέλεσης έχει άλλους στόχους και αποτελέσματα. Έφερε ως παράδειγμα το τραγούδι το Μαργούδι, όπου διαφέρει αν παιχτεί σε μία δεξίωση και στο WE.

Κάπου εδώ ο Νητσιάκος έρχεται να προσδιορίσει με έναν διαφορετικό τρόπο την κατάσταση αυτή λέγοντας πως μέσα στον χώρο και τον χρόνο ο άνθρωπος ζει και εξελίσσεται. Παράγει και αναπαράγει πολιτισμό και κοινωνική ζωή και αυτά μέσα στον χώρο και τον χρόνο αλλάζουν (Νητσιάκος 1999). Αυτός ο πολιτισμός αποτελεί κάθε φορά βάση για να συνεχιστεί. Ο χρόνος και ο χώρος εξακολουθούν να είναι αλληλένδετα. Αναπτύσσονται κοινωνικοί δεσμοί, σχέσεις εμπιστοσύνης. Ο χρόνος παρουσιάζει την σύνδεση του χθες και του σήμερα με μνήμες οι οποίες δημιουργούν την ανάμνηση. Και μέσω της επανάληψης διατηρούνται στην μνήμη οι δράσεις ενός πολιτισμού (Assmann 1999 (ελληνική έκδοση), 7-8).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η μουσική παράσταση είναι ένας τρόπος παρουσίασης των συμπερασμάτων - αποτελεσμάτων της έρευνας. Αυτή δεν θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί χωρίς κάποια μέρη της. Για να μπορέσω και εγώ να «νιώσω» λίγο περισσότερο το Αστικό Πανηγύρι αποφάσισα να καλέσω την Κατερίνα Δούκα, τον Γιώργο Δρικούδη, μέλος της Εβρίτικης Ζυγιάς, τον Σάββα Ιωάννου και Σίμο Ντίνη μέλη των Χάλκινων Ηχοχρωμάτων.

Κατά την γνώμη μου το Αστικό Πανηγύρι είναι ένα ιδιαίτερο event. Είναι κάτι που χρειαζόταν ένα αστικό μέρος. Το Αστικό πανηγύρι αγαπήθηκε και θα αγαπηθεί στο μέλλον ακόμη περισσότερο. Είναι μία ευκαιρία οι νέοι να αγαπήσουν ή τουλάχιστον να συμπαθήσουν την παράδοση. Να δούνε ότι μπορούν μέσα από αυτό να αναπτύξουν σχέσεις μεταξύ τους, να γνωριστούν και γλεντήσουν όλοι μαζί. Όπως αποδείχτηκε από το τελευταίο Αστικό πανηγύρι οι νέοι θα είναι η πλειονότητα αυτού του event.

Όσον αφορά την διαφορά με το τοπικό γλέντι οι απόψεις δίστανται και όπως συνηθίζω να λέω περιπαικτικά, «τρίστανται». Προσωπικά πιστεύω πως δεν υπάρχει κάποια σημαντική διαφορά, διότι αλλάζει -μόνον- το πλαίσιο και το κοινό. Οι μουσικοί και το ρεπερτόριο είναι ίδια.

Συνάμα, παρατηρώ πως το κοινό προτιμά τραγούδια με γρήγορο tempo. Μαντηλάτοι, συγκαθιστά, μπαϊντούσκινα και πουστσένα είναι οι πιο αγαπητοί χοροί λόγω της ταχύτητας. Από την άλλη, τα ζωναράδικα, τα ζάραμα και τα συρτά λόγω της ευκολίας τους είναι εξίσου αγαπητά. Δίνει την ευκαιρία σε κάποιον που δεν ξέρει να χορεύει να γίνει μέρος της κοινότητας και να διασκεδάσει. Άρα, ίσως να μην έχει τόσο σημασία αν είναι 7σημος ή 9σημος, αλλά να είναι γρήγορο ή πολύ απλό.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Assmann, Jan. *Η πολιτισμική μνήμη: Γραφή, ανάμνηση και πολιτιστική ταυτότητα στους πρώιμους ανώτερους πολιτισμούς*. Μοντάζ: Ειρήνη Λυδάκη επιμέλεια μετάφρασης του Θεόδωρου. Μετάφραση: Διαμαντής Παναγιωτόπουλος, 1999 (ελληνική έκδοση).
- Βοζίκας, Γεώργιος. «Το πανηγύρι της Αγίας Μαρίνας στην Ηλιούπολη. Η σύγχρονη μορφή ενός πολιτισμικού φαινομένου στον ελληνικό αστικό χώρο και το κοινωνικό-οικονομικό του πλαίσιο.» Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο, Αθήνα, 2006.
- Καλλιμοπούλου, Ελένη, και Αλεξάνδρα Μπαλάντινα. «Εισαγωγή στην Εθνομουσικολογία.» Στο *Εισαγωγή*, του/της Ελένη Καλλιμοπούλου και Αλεξάνδρα Μπαλάντινα, 11. Αθήνα: Ασίνη, 2014.
- Καψωμένου, Ερατοσθένης Γ. *Το Ελληνικό δημοτικό τραγούδι: Η αισθητική, ο μύθος και η ιδεολογία του*. Ρέθυμνο: ανέκδοτες σημειώσεις, 1978.
- Κωστόπουλος, Τάσος. *Η απαγορευμένη γλώσσα. Κρατική καταστολή των σλαβικών διαλέκτων στην ελληνική Μακεδονία*. Αθήνα: "Μαύρη Λίστα", 2000.
- Μερακλής, Μιχάλης. *Σημειώσεις Λαογραφίας τεύχος Θ': Λαϊκή τέχνη*. Ιωάννινα: ανέκδοτες σημειώσεις, 1981.
- Νητσιάκος, Βασίλης. *Χτίζοντας τον χώρο και τον χρόνο*. 1999.
- «Ιστορία, μνήμη και "γεγονότα τραγούδια".» Στο *Μουσικές της Θράκης Μια διεπιστημονική προσέγγιση: Έβρος*, του/της Μιράντα Τερζοπούλου, 122. Αθήνα: Σύλλογος οι φίλοι της μουσικής, 1999.